

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 30 september 2009

Mål nr

B 5097-08

KLAGANDE

CM

Ombud och offentlig försvarare: Advokat HB

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Stöld

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom 2008-11-10 i mål B 7474-08

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att den gärning som hovrätten funnit styrkt är att bedöma som snatteri enligt 8 kap. 2 § brottsbalken.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd rörande påföljdsfrågan.

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom i påföljdsdelen på så sätt att påföljden bestäms till etthundratio (110) dagsböter å femtio (50) kr.

För försvaret av CM i Högsta domstolen tillerkänns HB ersättning av allmänna medel med tvåtusensjuhundrasextio (2 760) kr, avseende arbete. Denna kostnad ska stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 552 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

CM har yrkat att Högsta domstolen ogillar åtalet eller, i andra hand, rubricerar brottet som snatteri.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om den gärning som hovrätten funnit styrkt är att bedöma som stöld enligt 8 kap. 1 § brottsbalken eller snatteri enligt 8 kap. 2 § brottsbalken samt förklarat frågan om meddelande av prövningstillstånd rörande påföljdsfrågan vilande. Högsta domstolen har inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd beträffande målet i övrigt, i följd varav hovrättens dom står fast i den delen.

DOMSKÄL

Hovrätten har funnit styrkt att CM den 14 juni 2008, gemensamt och i samförstånd med två andra personer, i en leksaksbutik olovligen tagit diverse varor till ett värde av 869 kr och 40 öre med uppsåt att tillägna sig dem samt att tillgreppet har inneburit skada för målsäganden. Frågan i Högsta domstolen är i första hand om gärningen ska bedömas som stöld eller snatteri.

Enligt 8 kap. 1 § brottsbalken döms den som olovligen tar vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, om tillgreppet innebär skada, för stöld. Är brottet med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa ska det enligt 8 kap. 2 § brottsbalken bedömas som snatteri.

Frågan om ett stöldbrott är att anse som ringa och till följd därav ska rubriceras som snatteri ska bedömas utifrån samtliga omständigheter vid brottet. När det gäller butikstillgrepp är emellertid värdet av det tillgripna enligt praxis i allmänhet avgörande för rubriceringen.

I rättsfallet NJA 1990 s. 743 fann Högsta domstolen att den vid butikstillgrepp tillämpade värdegränsen mellan stöld och snatteri, som dittills hade legat omkring 600–700 kr, med hänsyn till det försämrade penningvärdet lämpligen kunde dras vid ett värde av omkring 800 kr.

Värdegränsen aktualiserades på nytt i rättsfallet NJA 1994 s. 699. Högsta domstolen fann då att även om värdegränsen borde justeras med hänsyn till

förändringar i penningvärdet, så borde en ny värdegräns inte fastställas innan det fanns underlag för att fastställa en sådan som framstod som lämplig och hanterbar för den praktiska rättstillämpningen. Från dessa synpunkter syntes det ändamålsenligt att höja gränsen när en höjning till omkring 1 000 kr var motiverad. Högsta domstolen konstaterade att om man utgick från förändringarna i konsumentprisindex så motsvarade 800 kr vid tidpunkten för 1990 års avgörande ännu inte 1 000 kr och att den ifrågavarande gränsen därför tills vidare borde anses gå vid ett värde av omkring 800 kr.

I rättsfallet NJA 2003 s. 495 anförde Högsta domstolen att konsumentprisindex då hade stigit så mycket att 800 kr vid tidpunkten för 1990 års avgörande motsvarade något mer än 1 000 kr i det då aktuella penningvärdet. Främst med hänsyn till att några av de huvudgrupper som kan aktualiseras vid butikstillgrepp haft en betydligt måttligare prisutveckling än konsumentprisindex totalt ansåg emellertid Högsta domstolen att utvecklingen av konsumentprisindex dittills inte motiverade en höjning av värdegränsen.

Efter 2003 års avgörande har penningvärdet fortsatt att förändras.

Konsumentprisindex har nu stigit så att 800 kr vid tidpunkten för 1990 års avgörande motsvarar klart mer än 1 000 kr i dagens penningvärde och får därmed anses ha nått en sådan nivå att en höjning av värdegränsen till 1 000 kr är motiverad.

Det har beträffande den gärning som hovrätten funnit styrkt inte framkommit några förmildrande eller försvårande omständigheter. På grund härav och då värdet på de varor som CM tillgripit inte överstiger 1 000 kr bör gärningen bedömas som snatteri.

Vid denna bedömning ska prövningstillstånd meddelas rörande påföljdsfrågan.

Påföljden bör bestämmas till dagsböter.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander,
Dag Victor (referent, tillägg), Marianne Lundius, Kerstin
Calissendorff och Gudmund Toijer
Föredragande revisionssekreterare: Anders Larsson

	BILAGA TILL PROTOKOLL 2009-09-08		
		Mål nr B 5097-08	

TILLÄGG

Referenten, justitierådet Dag Victor, med vilken övriga ledamöter instämmer, tillägger:

”Med tillämpning av de utgångspunkter för praxis som Högsta domstolen redovisade i NJA 1994 s. 699 synes det ändamålsenligt att en övergång i praxis till en ny högre gräns än den som Högsta domstolen nu tillämpat sker när en höjning till 1 250 kr är motiverad. Om det inte finns några särskilda omständigheter som ger anledning till annat (se t.ex. NJA 1985 s. 384 och 2003 s. 495) får detta antas vara när konsumentprisindex utvecklats så att beloppet 800 kr vid tidpunkten för avgörandet i NJA 1990 s. 743 motsvarar mer än 1 250 kr.”